

RIKTLINJE

SOCIALNÄMNDENS RIKTLINJER FÖR EKONOMISKT BISTÅND

Antagen av Socialnämnden 2023-10-26

STYRANDE DOKUMENT

Dokumenttitel	Socialnämndens riktlinjer för ekonomiskt bistånd
Diarienummer	SN23/56
Kategori av styrdokument	Normerande
Fastställd av	Socialnämnden
Beslutsdatum	2023-10-26
Giltighetstid	Från 13 november 2023 och tills vidare
Omfattar	Socialnämndens ansvarsområde för ekonomiskt bistånd inom Division social omsorg
Dokumentansvarig	Socialnämnden (politisk nivå) och sakkunnig PBS (tjänstenivå)
Uppföljning	Sakkunnig följer upp löpande

KATEGORIER AV STYRDOKUMENT

Organiserande	Förklarar, tydliggör och reglerar kommunens roll- och ansvarsfördelning samt vem som har rätt att fatta beslut.
Normerande	Beskriver kommunens förhållningssätt i en viss fråga eller ger direktiv för hur något ska utföras och syftar till att styra beteenden utifrån en gemensam värdegrund.
Aktiverande	Beskriver vad kommunen vill förändra eller uppnå inom specifika områden och syftar till att ge ett uppdrag att handla på ett visst sätt.
Reglerande	Anger villkoren för kommunal service och vilka krav kommunen ställer på de som lever, verkar och vistas i Nyköping.

INNEHÅLL

1	INLEDNING	1
2	SYFTE	1
3	REVIDERING AV RIKTLINJEN	1
4	SOCIALNÄMNDENS ANSVAR OCH UPPDRAG	1
5	AVGRÄNSNING	2
6	ÖVERGRIPANDE PRINCIPER	3
6.1	Nyutredning av rätten till ekonomiskt bistånd	3
6.2	Förebygga felaktiga utbetalning (FUT)	3
6.3	Arbetslinjen	3
6.4	Tillgänglighet och bemötande	6
6.5	Andra aspekter i arbetet med ekonomiskt bistånd	6
6.6	Jämställt ekonomiskt bistånd	6
7	BOSÄTTNINGSKOMMUN KONTRA VISTELSEKOMMUN	7
8	BARNRÄTT OCH BARNPERSPEKTIV	7
9	HOT OCH VÅLD I NÄRA RELATION	8
10	BOENDE	8
10.1	Skäliga hyresnivåer och storlek på lägenhet/bostad	8
10.1.1	Storlek på lägenhet:	8
10.1.2	Skälig hyresnivå:	9
10.1.3	Skäligt rådrum att byta bostad	9
10.2	Olika typer av boende	10
10.2.1	Inneboende	10
10.2.2	Boende med hushållsgemenskap	10
10.2.3	Delat boende med släkt eller vänner	11
10.2.4	Andrahandskontrakt i hyresrätt	11
10.2.5	Andrahandskontrakt i bostadsrätt	11

11 BISTÅND TILL LIVSFÖRING I ÖVRIGT	11
11.1 Barnomsorgsavgift - förskola, fritidshem	11
11.2 Begravningskostnad	12
11.3 Flyttkostnad.....	12
11.4 Glasögon eller kontaktlinser	13
11.5 Hemtjänstavgift.....	13
11.6 Hemutrustning.....	13
11.6.1 Hel hemutrustning	14
11.6.2 Kompletterande hemutrustning	14
11.6.3 TV-box, streamingtjänster, internet.....	14
11.7 Identitetshandling	15
11.8 Magasineringskostnad	15
11.9 Resor	15
11.9.1 Arbetsresor.....	15
11.9.2 Lokala resor som inte är arbetsresor.....	15
11.9.3 Färdtjänst.....	16
11.9.4 Rekreativresor	16
11.9.5 Resa till begravning/anhörigs sjukdom	16
11.10 Reparationskostnader.....	16
11.11 Sjukvårdskostnad	16
11.12 Ortopedtekniska skor	17
11.13 Skulder.....	17
11.13.1 Hyresskuld	17
11.13.2 Elskuld.....	18
11.14 Spädbarnsutrustning	18
11.15 Stämpelavgifter/Svenskt medborgarskap	19
11.16 Tandvård	19
11.16.1 Akut tandvård.....	19
11.16.2 Nödvändig tandvård	19
11.17 Tekniska hjälpmedel	20
12 ÄNDRINGSHISTORIK.....	21

1 INLEDNING

Ekonomiskt bistånd ska vara ett komplement till socialförsäkringarna och ge hjälp när generella stödformer är otillräckliga eller inte kan lämnas. Biståndets uppgift är att träda in tillfälligtvis vid korta perioder av försörjningsproblem.

Riktlinjerna anger vad som är skälig levnadsnivå i normalfallet, men ska inte tolkas som absoluta regler. Enligt socialtjänstlagen ska en individuell behovsprövning alltid göras och om sakliga skäl finns motiverar detta avsteg från riktlinjerna.

Rättsliga utslag i domstol som blir prejudicerande måste fortlöpande beaktas.

Dokumentet berör verksamhet inom Division Social omsorg.

2 SYFTE

Syftet med riktlinjerna är likabehandling i kommunen när det gäller såväl bidragsnivå som förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd samt insatser för att sökande ska finna vägar till egen försörjning. Riktlinjerna ska ge stöd och vägledning för arbetet. Det är inte möjligt att i dessa riktlinjer beskriva alla sorters situationer eller behov som kan tänkas uppstå. Riktlinjerna beskriver vanligt förekommande situationer och behov. I övrigt får en individuell prövning göras.

Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den sökande från andra i samma situation med hela kommunen som jämförelseunderlag. Även de krav som ställs på den biståndssökande ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar.

3 REVIDERING AV RIKTLINJEN

Dokumentets aktualitet ska prövas i samband med ny mandatperiod. Revidering av dokumentet sker på förkommen anledning och på uppdrag av Socialnämnden. Beslut om riktlinjer fattas av Socialnämnden.

4 SOCIALNÄMNDENS ANSVAR OCH UPPDRAG

Socialnämndens ansvar framgår av reglemente fastställt av Kommunfullmäktige. (Se länk nedan)

[reglemente-for-socialnamnden.pdf \(nykoping.se\)](#)

Socialnämndens övergripande uppdrag är att tillgodose kommuninvånarnas rätt till:

- egen försörjning
- social trygghet

genom att:

- hjälpa människor att finna vägar till självförsörjning
- pröva rätten till ekonomiskt bistånd under tiden

Undantag kan alltid göras i akuta situationer eller för situationer när någon riskerar att hamna i nöd.

Den sökande har ansvaret att i alla situationer lämna nödvändig/begärd verifikation.

5 AVGRÄNSNING

Riktlinjerna innehåller vägledning och stöd för socialsekreterare med flera som utreder och beslutar/lämnar förslag till beslut gällande ekonomiskt bistånd och är ett komplement till vad som finns i lagtext, allmänna råd och föreskrifter samt i Socialstyrelsens kunskapsstöd.

Riktlinjerna utgår från regelverk och nationellt framtaget kunskapsstöd, men ger ytterligare vägledning i arbetet inom ekonomiskt bistånd i Nyköpings kommun.

Det åvilar verksamheten att följa de lagar, förordningar, föreskrifter och allmänna råd som vid varje tidpunkt gäller inom området. Socialnämnden hänvisar också verksamheten att följa de handböcker som Socialstyrelsen ger ut inom området.

Dessa riktlinjer syftar till att ange de politiska ställningstagande som är nödvändiga för att säkerställa att verksamheten bedrivs effektivt, rättssäkert och med god kvalitet.

Riktlinjerna är vägledande i de fall lagar, föreskrifter och allmänna råd samt de handböcker som Socialstyrelsen publicerar lämnar ett behov av lokal vägledning. Riktlinjerna är inte en sammanfattning av de handböcker som berörs.

Riktlinjerna ska ange ramarna då handlingsutrymmet i en viss fråga lämnar plats för handläggaren själv att utforma detaljerna. I de rutiner som verksamheten tar fram ges vägledning för hur arbetet rent konkret ska gå till. Dessa återfinns i det Kvalitets- och ledningssystem som Division Social omsorg förfogar över.

6 ÖVERGRIPANDE PRINCIPER

6.1 Nyutredning av rätten till ekonomiskt bistånd

- När en enskild söker om ekonomiskt bistånd för första gången, eller åter ansöker efter flera månaders uppehåll ska utredningen om ekonomiskt bistånd förutom rätten till bistånd innehålla bedömning kring den sökandes förutsättningar för egen försörjning.
- För alla hushåll där behovet bedöms som varaktigt ska en tydlig handlingsplan upprättas tillsammans med den sökande. Detta kan göras redan vid det första utredningsbesöket, alternativt inom två månader.
- Den sökande ska redan under grundutredningen informeras om skyldigheten att aktivt delta i en plan mot egen försörjning samt vilka insatser som finns.

6.2 Förebygga felaktiga utbetalning (FUT)

- Felaktiga utbetalningar ska förebyggas genom noggranna kontroller, en tydlig information till den sökande samt genom noggrannhet i handläggningen. Särskilt viktigt är fokus på den sökandes boendesituation, hushållsgemenskap och inkomster.
- Mer information och rutiner för arbetet med att hantera och förebygga felaktiga utbetalningar finns i verksamhetens kvalitets- och ledningssystem.
- Tydlig och upprepad information ska ges om förutsättningar för rätt till bistånd.
- Kontroller gällande folkbokföring, bilinnehav m.m. ska göras regelbundet, inte bara i samband med nyansökan.
- Arbetet ska genomsyras av en utredande metod med syfte att kontinuerligt säkerställa den grundläggande rätten till bistånd.
- Den som misstänks ha lämnat felaktiga uppgifter eller genom grov oaksamhet orsakar fara för att felaktigt bidrag betalas ut ska polisanmälas för bidragsbrott. I de fall den sökande obehörigt fått ekonomiskt bistånd eller fått bistånd med för högt belopp ska biståndet alltid återkrävas när det är möjligt enligt lag.

6.3 Arbetslinjen

- Alla sökande med arbetsförmåga ska ha kontakt med Arbetsförmedlingen
- Sökande med arbetsförmåga som inte har tillräcklig planering med arbetsförmedlingen ska aktualiseras på "Jobbtorg Nyköping" eller motsvarande aktivitet som kommunen använder.
- Den sökande ska erbjudas relevanta insatser och ställas inför krav på aktiviteter i syfte att bli självförsörjande genom arbete. Utgångspunkten är att den sökande ska vara aktiv på heltid. En individuell planering kan innefatta SFI-studier, arbetsmarknadsinsatser, med mera. Insatserna kan även kombineras.

- Sökande med arbetsförmåga kan av olika anledningar bedömas att inte stå till arbetsmarknadens förfogande och därmed inte uppfylla kraven för rätt till bistånd. Det kan exempelvis förekomma situationer där den enskilde genom ett visst agerande har fördröjt sitt inträde på arbetsmarknaden. Nedan följer exempel på när den enskilde inte anses stå till arbetsmarknadens förfogande eller anses fördröjt sitt inträde på arbetsmarknaden:
 - Ej godkänd frånvaro från aktivitet genom Arbetsförmedlingen, jobbtorg eller annan anvisad aktivitet.
 - Ej godkänd frånvaro från SFI eller av nämnden godkända studier
 - Uppsägning på egen begäran vid anställning, avsked från anställning till följd av misskötsel eller tackat nej till anställning.
 - Ej ansökt om barnomsorg i god tid eller tackat nej till plats på förskola/skola. Detta gäller även i de fall ordinarie förskola planerar semesterstängning. Föräldrarna erbjuds normalt plats på alternativ förskola/avdelning och förväntas tacka ja till det.
- Deltagande i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet ska villkoras enligt Socialtjänstlagen 4 kapitlet 4 §.
 - Vid ej godkänd frånvaro från kompetenshöjande verksamhet ska en nedsättning av biståndet göras enligt Socialtjänstlagen 4 kapitlet 5 §. Nedsättning görs motsvarande det antal dagar den ej godkända frånvaron pågått, beräknat utifrån riksnormens dagsbelopp. Vid återkommande ej godkänd frånvaro ska bistånd nekas. Avdrag ska normalt göras vid den kommande månaden då beslut om ekonomiskt bistånd ska fattas. Konsekvensen av den ej godkända frånvaron ska likna vad som normalt gäller på arbetsmarknaden.
 - Avdrag på riksnormen gäller samtliga medlemmar i hushållet.

6.4 Sökande med nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom

- När en sökande är sjukskriven handläggs ärendet enligt följande:

Dag 1: En arbetssökande som deltar i arbetsmarknadsinsatser, praktik eller andra insatser och som blir sjuk ska sjukanmäla sig första sjukdagen på motsvarande sätt som en arbetstagare.

Dag 2-7: Socialtjänsten eller jobbtorg (vid aktualitet på jobbtorget) tar kontakt med den sökande för att utreda orsaken till frånvaron.

Dag 8-27: För att arbetsoförmåga vid sjukdom ska godkännas ska sökande ha ett läkarutlåtande som styrker oförmåga att arbeta eller delta i insatser, helt eller delvis. Det är inte sjukdomen i sig som bedöms utan arbetsförmågan. Vid frånvaro på grund av sjukdom mer än en vecka ska sjukdomen styrkas med läkarintyg. Socialtjänsten bedömer läkarintyget och behovet av andra insatser. För stöd i bedömningen används Socialstyrelsens försäkringsmedicinska

beslutsstöd. Efter sex tillfällen med korttidsfrånvaro eller efter fyra veckors sjukskrivning ska ett rehabiliteringsarbete påbörjas.

Om den sökande kan ha rätt till sjukpenning ska en ansökan lämnas till Försäkringskassan. Om personen inte har rätt till sjukpenning ska vid behov en ansökan om samordning av rehabiliteringsinsatser lämnas till Försäkringskassan. Arbetsförmedlingen har även ett ansvar för arbetslivsinriktad rehabilitering för arbetssökande.

Från andra månaden: Arbetslösa som är sjuka ska, om det utifrån medicinsk utredning bedöms lämpligt, erbjudas rehabiliterande insatser. En kartläggning av den sökandes situation bör genomföras.

Om Försäkringskassan gör bedömningen att personen har arbetsförmåga, men däremot inte personens läkare skall Försäkringskassans bedömning gälla för socialtjänsten. För att vara berättigad till bistånd ska personen medverka till behandling och rehabilitering i syfte att bli arbetsför.

Arbetslösa som är deltidssjukskrivna ska delta i arbetssökarverksamhet i förhållande till sjukskrivningens omfattning. Arbetsförmedlingen har ett ansvar att ge arbetslivsinriktad rehabilitering.

Nya sökanden som är sjukskrivna och har varit det längre tid än en månad ska handläggas enligt vad som står efter "Från andra månaden".

6.5 Sökande med sociala och medicinska problem

- Människor har i regel betydande resurser även i de fall där det kan finnas svårigheter så som missbruk eller psykisk ohälsa. Personer med denna typ av problematik har oftast behov av insatser från andra enheter inom socialtjänsten eller från Regionen och här är samverkan mycket viktig. För att vara berättigad till ekonomiskt bistånd ska den sökande medverka i planering i syfte att bli arbetsför eller medverka till att få annan ersättning ur det generella socialförsäkringssystemet.
- Socialtjänsten kan inte ställa krav på att en person med allvarligt missbruksproblem ska följa en viss behandlingsplan för att vara biståndsberättigad. En individuell bedömning behöver göras gällande de krav som ställs på arbetssökande i övrigt. Kravet på att delta i praktik eller kompetenshöjande verksamhet kan tillämpas på personer med lindrigare missbruksproblem men ska inte ersätta vård och behandling.

6.6 Tillgänglighet och bemötande

- Alla möten med sökande ska präglas av ett MI-baserat förhållningsätt (MI=motiverande samtal), där nyfikenhet, utforskande och delaktighet är viktiga delar av personalens bemötande.
- Bemötande och tillgänglighet kan ha avgörande betydelse för en sökandes möjlighet att komma till tals och utöva inflytande över planerade och beslutade insatser, men också för kvaliteten i utredningen.
- Bemötandet ska anpassas till den sökandes förutsättningar såsom funktionsvariationer, eller behov av tolk.
- Ur ett likabehandlingsperspektiv, jämställdhetsperspektiv och jämlikhetsperspektiv är det särskilt viktigt att alla personer, oavsett kön, ursprung/etnicitet och ålder erbjuds stöd och insatser som är individuellt anpassade och som ges på lika villkor.
- Arbetet med ekonomiskt bistånd ska bygga på en individuell planering tillsammans med den sökande. Utgångspunkten ska i de fall det bedöms som lämpligt vara återkommande personliga besök med ansvarig handläggare, och om möjligt varje månad.
- Skriftlig kontakt med sökande ska endast ske som komplement till personliga besök/kontakt.
- Socialtjänsten ska sträva efter hembesök hos alla med långvarigt biståndsbehov, med särskilt fokus på barnfamiljer.

6.7 Andra aspekter i arbetet med ekonomiskt bistånd

- I arbetet med ekonomiskt bistånd ska socialsekreteraren vara uppmärksam på andra aspekter och effekter av långvarigt biståndsberoende, som till exempel barnrätts- och integrationsfrågor samt frågor gällande kriminalitet, missbruk och våld i nära relation.
- Det är viktigt att informera den sökande om rättigheter och skyldigheter i samband med biståndsprövningen, exempelvis normberäkning, krav, och kontroller samt att uppgifterna kommer att registreras i dataregister. Den sökande har då möjlighet att överväga att avstå från att lämna en ansökan.

6.8 Jämställt ekonomiskt bistånd

Socialnämnden eftersträvar att försörjningsstödet ska utbetalas jämställt mellan parterna i hushållet. Som ett första led i detta ska försörjningsstödet delas jämställt mellan parterna när hushållet uppburit bistånd under lång tid och försörjningsstödet är den huvudsakliga inkomstkällan.

7 BOSÄTTNINGSKOMMUN KONTRA VISTELSEKOMMUN

Enligt bestämmelserna i Socialtjänstlagen (SoL) ansvarar bosättningskommunen för stöd- och hjälpinsatser – oavsett om den sökande vistas i bosättningskommunen eller tillfälligt i en annan kommun. Det är bara i akuta situationer som vistelsekommunen har det yttersta ansvaret för stöd och hjälp enligt SoL. Med bosättningskommun avses den kommun där den sökande är stadigvarande bosatt eller en annan kommun om den sökande har starkast anknytning till den kommunen.

8 BARNRÄTT OCH BARNPERSPEKTIV

Sedan den 1 januari 2020 är barnkonventionen svensk lag. Det innebär bland annat att:

- Barns bästa ska vara utrett och motiverat i beslutsunderlag.
- Beslut ska vara grundade i barnrätten.

Kommunstyrelsen har beslutat om riktlinjer för prövning av barnets bästa enligt svensk lagstiftning. (Se länk nedan)

[riktlinje-for-provning-av-barnets-basta-i-nykopings-kommun.pdf](#)

För verksamheten innebär detta följande:

- Barnets perspektiv och behov beaktas vid bedömning av ekonomiskt bistånd.
- Vuxna som kommer i kontakt med socialtjänsten tillfrågas alltid om de har barn.
- I de bidragshushåll som bedöms ha ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, ska barnets behov särskilt uppmärksammas och beaktas.
- Systematisk samverkan med andra verksamheter sker för att tillgodose barnets bästa.
- Barnrättslagen har inte företräde framför annan lag.

9 HOT OCH VÅLD I NÄRA RELATION

Personer som är utsatta för våld i nära relation ska erbjudas stöd och hjälp från socialtjänsten. I arbetet med ekonomiskt bistånd är det viktigt att uppmärksamma det behov av hjälp som kan finnas i bidragshushållen i samband med våld i nära relationer och i samband med hedersrelaterat våld.

Vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd i det akuta skedet ska hänsyn tas till att den våldsutsatta kan ha begränsade möjligheter att bidra till utredningen. Att hänvisa till partners försörjningsskyldighet är olämpligt i det akuta skedet och i samband med familjevåld bör man göra separata akter för personerna. Vid en prövning av den våldsutsattas rätt till ekonomiskt bistånd ska endast personens egna inkomster och tillgångar ingå.

Vid behov av bistånd av exempelvis skyddat boende ska inte den våldsutsattas ekonomi avgöra om behövliga biståndsinsatser ska beviljas eller inte.

10 BOENDE

Utgångspunkten vid bedömning av skälig kostnad och boendestandard ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Behovsprövningen ska omfatta både kostnad och bostadsstorlek samt tillgången till bostad. Mer om detta finns att läsa i Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd.

10.1 Skäliga hyresnivåer och storlek på lägenhet/bostad

Skälig boendekostnad är vad en låginkomsttagare på orten har möjlighet att kosta på sig.

Bostadens storlek ska vara skälig i förhållande till den sökandes familjesituation. Följande kan anses vara skälig storlek

10.1.1 Storlek på lägenhet:

1 rok	max 2 vuxna
2 rok	3-4 personer (beroende på barnens ålder)
3 rok	4-6 personer (beroende på barnens ålder)
4 rok	5-8 personer (beroende på barnens ålder)
5 rok	8-11 personer (beroende på barnens ålder)

Om antalet personer i lägenheten är färre än ovan angivet kan det bli aktuellt att hänvisa sökande till möjligheten att byta till mindre bostad.

Antalet personer som kan godkännas i en och samma lägenhet måste också sättas i relation till antalet badrum som finns i lägenheten med hänvisning till att ventilationen ska klara av antalet personer som använder badrummet.

10.1.2 Skälig hyresnivå:

Verksamheten har Socialnämndens uppdrag att årligen ta fram underlag för att kunna bedöma skälig hyresnivå i Nyköpings kommun. Dessa underlag ska finnas i verksamhetens rutiner.

Kostnader för normalförbrukning av vatten som tillkommer ska medräknas som godkänd utgift.

Hyresnivåerna som anges i rutinen ska vara vägledande men inte absoluta. Individuella bedömningar av vad som kan anses skäligt måste alltid göras.

10.1.3 Skäligt rådrom att byta bostad

Om boendekostnaden bedöms vara oskälig och behovet av försörjningsstöd inte bedöms vara tillfälligt (mindre än tre månader) ska den sökande uppmanas att sänka boendekostnaden. Tillsammans med boendekostnaden ska det även prövas om storleken på bostaden är skälig.

Innan ett hushåll ställs inför kravet att förändra sin boendesituation ska följande förhållanden beaktas:

- Bostadens storlek i förhållande till familjemedlemmarnas antal.
- Sociala konsekvenser av en flytt. Det gäller både barnfamiljen och ensamstående vuxna med särskilda behov. För barnfamiljer måste konsekvenser för till exempel skolgång, barnomsorg och socialt nätverk beaktas.
- Vid bedömning ska även risken för segregation vägas in.
- Sökandens ålder och hälsotillstånd samt möjlighet att klara av en flytt.
- Sökandes möjlighet att i framtiden med egna inkomster själv klara av hyran.
- Tillgången på lediga lägenheter.

Särskilda skäl kan även föreligga om den sökande har en lägenhet som i storlek och utrustning är anpassad till ett funktionshinder.

Om socialtjänsten efter ovanstående överväganden kommer fram till att sökande ska uppmanas ändra sin bostadssituation ska skäligt rådrom ges för att genomföra flyttning eller på annat sätt förbilliga boendekostnaden. Skäligt rådrom är 4 månader som kan förlängas om sökande under denna tid påbörjat byte av bostad.

Under rådrumsperioden ska sökande aktivt söka andra boendialternativ för att sänka sina boendekostnader och kunna redogöra löpande för detta.

Uppföljning och nytt ställningstagande ska genomföras när rådrummet har löpt ut. Vid nytt ställningstagande ska bedömning göras om den sökande har uttömt sina möjligheter till byte av bostad under rådrumsperioden. Om sådan bedömning görs kan nuvarande boendekostnad godkännas. Kontinuerlig uppföljning ska göras för att se om situationen förändras. Om sökande har oskäligt hög boendekostnad och bedöms kunna flytta men avstår från försök att sänka sin boendekostnad ska bistånd till hyran nedsättas i nivå med vad bedöms som skälig boendekostnad.

10.2 Olika typer av boende

För personer som saknar eget boende i exempelvis hyreslägenhet gäller följande:

10.2.1 Inneboende

Som inneboende bor man hos en person som man inte har en hushållsgemenskap med. Det innebär att som inneboende har man inte möjlighet att nyttja flerpersonshushållets ekonomiska fördelar så som att köpa livsmedel och förbrukningsvaror gemensamt. För inneboende räknas därmed inte hushållet som en del av övriga boendes hushållsgemenskap. För att det ska räknas som inneboende måste bostadsinnehavaren själv bo i bostaden.

För att avgöra om en hyra som inneboende är skälig ska hänsyn tas till det som är överenskommet mellan parterna.

10.2.2 Boende med hushållsgemenskap

För barn som bor hos förälder alternativt förälder som bor hos sitt vuxna barn förutsätts att hushållsgemenskap föreligger.

Huvudregeln gällande vuxet barn som bor hos föräldrar är att bistånd till hyresdel inte ska beviljas. Om det vuxna barnet bor i en familj som har ekonomiskt bistånd söker föräldrarna bistånd till hela hyran. Undantag görs om föräldrarna på grund av att det vuxna barnet bor kvar, har en högre boendekostnad än de annars skulle ha haft, antingen genom att tvingas behålla en stor bostad eller genom att helt eller delvis mista rätten till bostadsbidrag. Undantag görs även om det vuxna barnet tidigare har betalat hemma. Perioden ska inte ligga mer än tre månader bakåt i tiden.

Gällande föräldrar som bor hos ett vuxet barn beviljas bistånd till hyresdel enbart om föräldern tidigare betalat hyra. Perioden ska inte ligga mer än 3 månader bakåt i tiden. Alternativt om bostaden införskaffades för att föräldern ska få plats och boendekostnaden därmed har ökat.

10.2.3 Delat boende med släkt eller vänner

För en person som bor med syskon, kusiner eller annan släkting alternativt bor med vänner räknas hushållet som delat boende. För personer som har delat boende föreligger oftast en hushållsgemenskap i viss mån. För att räkna ut skälig boendekostnad delas den faktiska hyran med antalet folkbokförda på adressen.

10.2.4 Andrahandskontrakt i hyresrätt

Ett andrahandskontrakt i en hyresrätt ska vara godkänt av hyresvärd. Skälig hyra är den faktiska hyran för bostaden samt eventuellt 10-15 procent för hyra av möbler och slitage. Att ta ut en högre hyra är att betrakta som ockerhyra och kan anmälas till Hyresgästföreningen. För att det ska anses vara ett andrahandskontrakt ska inte lägenhetsinnehavaren bo i bostaden eller vara folkbokförd på adressen.

10.2.5 Andrahandskontrakt i bostadsrätt

Ett andrahandskontrakt i en bostadsrätt ska vara godkänt av bostadsrättsföreningen.

Skälig hyra är den faktiska avgiften till bostadsrättsföreningen, elkostnad samt eventuellt 10-15 procent av avgiften till bostadsrättsföreningen för hyra av möbler och slitage.

För att det ska anses vara ett andrahandskontrakt ska inte bostadsrättsinnehavaren bo i bostaden eller vara folkbokförd på adressen.

11 BISTÅND TILL LIVSFÖRING I ÖVRIGT

I livsföring i övrigt ingår allt som inte är direkt försörjning, men som en person ändå kan behöva för att uppnå en skälig levnadsnivå. Mer information finns att läsa i Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd.

11.1 Barnomsorgsavgift - förskola, fritidshem

Barnomsorgsavgift beviljas till den faktiska kostnaden när man i övrigt är berättigad till försörjningsstöd.

Det är viktigt att vårdnadshavare anger korrekta uppgifter till barnomsorgshandläggare för att undvika en skuld längre fram. Skuld för avgift för förskoleverksamhet behandlas normalt som andra skulder. Den sökande har möjlighet att göra upp en avbetalningsplan med barn- och utbildningsnämnden. Hotas ändå barnet av uppsägning från plats i förskoleverksamheten, och det är viktigt att så inte sker, ska ansvarig för denna verksamhet kontaktas. Om barnet har behov av platsen av sociala skäl får den enligt skollagen inte sägas upp.

11.2 Begravningskostnad

Bistånd till begravningskostnader kan beviljas under förutsättning att dödsboanmälan upprättats och dödsboets tillgångar utretts.

Rätten till bistånd bedöms som huvudregel utifrån dödsboets ekonomiska situation och inte dödsbodelägarnas. Ett undantag är dock om det finns någon som är försörjningsskyldig för den avlidne.

I föräldrars och efterlevande makars försörjningsskyldighet ligger även ett ansvar att efter förmåga stå för kostnaderna för ett barns eller makes begravning om det inte finns tillräckliga tillgångar i dödsboet.

När det gäller en efterlevande makes ansvar så har kammarrätten i flera fall bedömt att biståndsbehovet ska bedömas med utgångspunkt i familjens inkomst- och förmögenhetsförhållanden, d.v.s. att även den efterlevande makens tillgångar ska beaktas.

När det är fråga om begravningskostnader för ett barn som har avlidit har HFD ansett att bedömningen av biståndsbehovet även här ska göras med utgångspunkt i familjens inkomst- och förmögenhetsförhållanden.

Även andra dödsbodelägare kan i vissa fall bli ansvariga för att helt eller delvis bekosta en begravning. Detta gäller t.ex. när den avlidne gett bort betydande belopp till dödsbodelägaren kort tid före sin bortgång. Dödsbodelägare kan vara t.ex. efterlevande make eller maka, sambo, barn, föräldrar och personer som har fått hela eller delar av kvarlåtenskapen genom förordnande i testamente (en s.k. universell testamentstagare).

Bistånd beviljas till en enkel men värdig begravning med respekt för den avlidnes och nära anhörigas önskemål. Maximalt kan upp till ett halvt basbelopp beviljas till begravningskostnader och gravsten.

Samma belopp kan maximalt beviljas för begravning på annan ort eller utomlands och inkluderar då transportkostnader.

11.3 Flyttkostnad

Bistånd till flyttkostnad kan beviljas om flyttningen är nödvändig för att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå. Se Socialstyrelsens handbok för skäliga kostnader.

I de fall den sökande av medicinska skäl inte kan ombesörja flytten själv får denne inhämta minst två skriftliga kostnadsförslag från flyttfirmor. Bistånd till flyttfirma ska enbart beviljas i undantagsfall och om alla andra alternativ är uttömda.

Bistånd till kostnad för flyttning till utlandet beviljas inte.

11.4 Glasögon eller kontaktlinser

Den sökande ska uppvisa kostnadsförslag som styrker behovet av glasögon och vad som ingår i begärt pris. Skälig kostnad för glasögon är lägsta paketpris som erbjuds av optiker.

Bistånd till specialslipade eller specialbehandlade glas, såsom färgade eller extra tunna glas, beviljas inte, om behovet inte är styrkt av läkare eller optiker och om speciell slipning eller behandling är det enda alternativet för att korrigera sökandens synfel.

Kostnad för linser godtas endast om det är enda alternativet och behovet är styrkt med läkarintyg.

Avseende borttappade eller förlorade glasögon får individuell bedömning avgöra beslutet. Dock bör sökande uppmanas att i första hand nyttja sin hemförsäkring.

Observera att regionsbidrag till glasögon för barn kan sökas via optikern.

11.5 Hemtjänstavgift

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till kostnaden för hemtjänstavgift. Den sökande ska alltid ha ett skäligt belopp kvar till sina utgifter efter det att hyra och hemtjänstavgift betalats, s k förbehållsbelopp.

Om en person som betalar hemtjänstavgift ansöker om bistånd till glasögon eller tandvård ska de i första hand uppmanas att ansöka om nedsättning av hemtjänstavgiften.

I de fall en person ansöker om ekonomiskt bistånd till glasögon eller tandvård ska hemtjänstavgiften medräknas som en godkänd kostnad i den ekonomiska beräkningen.

11.6 Hemutrustning

Ekonomiskt bistånd kan ges till sådan hemutrustning som behövs för att ett hem ska fungera. Behovet bedöms utifrån den sökandes personliga förhållanden och framtida försörjningsmöjligheter. Vid ansökan om hemutrustning bör hembesök göras.

Följande ska övervägas:

- Är behovet akut och nödvändigt för att sökanden med kort varsel ska kunna flytta in i aktuell bostad?
- Kommer sökanden att inom rimlig tid själv kunna skaffa sig eller komplettera en hemutrustning?
- Vilka möjligheter har sökanden haft att spara till eller planera för boende och hemutrustning?
- Vilken hjälp kan den sökande få av nätverket? Unga människor som flyttar hemifrån ska normalt inte behöva få bistånd av samhället för grundutrustning.

- Bistånd till återbetalning av hemutrustningslån från CSN beviljas inte.

11.6.1 Hel hemutrustning

Om det efter utredning framkommer att sökande helt saknar hemutrustning och möjlighet att på annat sätt skaffa hemutrustning kan bistånd beviljas till en hel hemutrustning. En hel hemutrustning ska täcka det grundläggande behovet av matlagning, umgänge, sömn, förvaring, rengöring och rekreation. En hel hemutrustning kan normalt tillgodoses genom införskaffande av begagnad hemutrustning, dock med undantag av säng, sängutrustning samt soffa.

En hel hemutrustning består av tre delar.

- Kök och badrum (köksbord, köksstolar, husgeråd, taklampa, städutrustning, kökshanddukar och badhanddukar)
- Sovrum (säng, sängutrustning och taklampa)
- Vardagsrum (soffa, soffbord, TV, TV-bord, bokhylla, matta och lampa)

Om en person har en bostad med 1 rum och kök ska en bedömning göras om hushållet är i behov av både säng och soffa, om behov ej finns reduceras totalbeloppet med motsvarande kostnad för en soffa.

Verksamheten tar varje år fram lokala priser som anses vara vägledande i bedömningen av skäligt belopp för hemutrustning. Uppgift om aktuella skäliga kostnader finns i verksamhetens rutiner.

11.6.2 Kompletterande hemutrustning

Bistånd till löpande komplettering och reparation av befintlig hemutrustning kan beviljas vid behov till sökande med mer än sex månaders behov av försörjningsstöd. Prövning av behovet ska göras i förhållande till vad som kan anses vara skälig levnadsnivå och vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig.

Bistånd till inköp av diskmaskin sker endast undantagsvis om det finns starka medicinska skäl styrkta av läkarintyg och annan bedömning. Bistånd till inköp eller reparationer av tvättmaskin beviljas endast till sökande med fysiska eller psykiska hinder som är styrkta av läkarintyg eller annan bedömning som gör det omöjligt att använda fastighetens tvättstuga. Om behovet av tvättmaskin uppstått på grund av att fastigheten saknar tvättstuga, eller att denna är undermålig, ska sökande hänvisas till värden. Bistånd till mikrovågsugn beviljas som regel inte.

11.6.3 TV-box, streamingtjänster, internet

I vissa nyare fastigheter saknas ett basutbud av tv-kanaler och hyresgästen får själv ombesörja detta. Startavgift samt månadskostnad för basutbud kan beviljas i dessa fall och anses ingå i boendekostnaden. I de fall flera alternativ av operatör kan

väljas ska bistånd beviljas motsvarande billigaste paketpris. Som alternativ kan bistånd beviljas till inköp av sändare för att streama från exempelvis mobil till tv samt den löpande kostnaden för en streamingtjänst.

Bistånd till internet kan utgå med max 350 kr i månaden. Kostnad för internetabonnemang ingår inte i riksnormen utan beviljas separat. Internet är viktigt för alla oberoende av ålder och anses ingå i skälig levnadsnivå

11.7 Identitetshandling

Det är skäligt att ha tillgång till en identitetshandling såsom id-kort eller pass.

Ett främlingspass används i första hand i syfte att göra en utomlandsresa och kostnaden för detta ska inte beviljas.

11.8 Magasineringskostnad

För personer som saknar permanent bostad kan ekonomiskt bistånd till kostnad för magasinering av egna tillhörigheter beviljas efter individuell prövning. Beslutet ska vara tidsbegränsat (i normalfallet tre månader) och omprövas vid behov. Det är den sökande som ska stå för kontraktet gentemot magasineringsfirman.

Vid bedömningen ska också följande beaktas:

- Möjligheten för den sökande att inom överskådlig tid erhålla egen bostad eller magasinering genom egna kontakter.
- Kostnaderna för magasinering i förhållande till kostnad för nyanskaffning av hemutrustning.
- Bohagets innehåll och skick.
- Konsekvenser för den sökande vid eventuell försäljning av bohaget.

11.9 Resor

11.9.1 Arbetsresor

Bistånd kan beviljas till skäliga kostnader för arbetsresor om avståndet mellan boendet och arbetsplats/motsvarande är minst sex kilometer. För bedömningsstöd gällande arbetsresor se Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd.

11.9.2 Lokala resor som inte är arbetsresor

Lokala resor som inte är arbetsresor kan i vissa fall beviljas av särskilda skäl. Behovet kan ha uppstått på grund av att sökande har regelbundna besök hos annan vårdgivare eller i samband med rehabiliteringsplanering eller öppenvårdsbehandling. Det kan också finnas starka sociala skäl till behovet. Om

bistånd i form av färdtjänst inte bedöms vara aktuellt kan ekonomiskt bistånd till kostnad för lokala resor beviljas.

11.9.3 Färdtjänst

För färdtjänst beviljas faktisk avgift. Maximalt per månad upp till nivån för månadskort för lokaltrafik. Buskort beviljas inte samtidigt. Bistånd till avgift för riksfärdtjänst ska bedömas på samma sätt som kostnad för andra resor som inte är lokala. Kostnader för medresenär beviljas normalt inte.

11.9.4 Rekreativresor

Ansökan om rekreativresor prövas restriktivt. Resor inom landet kan beviljas enligt följande:

- För ensamstående vuxna ska biståndet prövas mycket restriktivt och endast ges när det finns långvariga medicinska eller sociala problem.
- Rekreativresa kan beviljas för barnfamiljer med särskilda behov som har haft försörjningsstöd i cirka två år och som inte beräknas få egna inkomster inom överskådlig tid. Ansökan ska prövas utifrån barnets behov av miljöombyte och extra stödinsats. Bedömning ska även göras om behovet av rekreation kan tillgodoses genom lek- och fritidsposten i riksnormen. Nivån på det beviljade biståndet ska prövas utifrån vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd med.

11.9.5 Resa till begravning/anhörigs sjukdom

Bistånd kan beviljas för resa inom Sverige om den avlidne är nära anhörig eller annan närstående. Med nära anhörig menas make/maka eller motsvarande, förälder, barn, syskon, mor- och farförälder och barnbarn. Med annan närstående menas person som, utan att vara nära anhörig, stått den sökande mycket nära. Kostnaden ska vara i nivå med vad en låginkomsttagare har råd till.

11.10 Reparationskostnader

Bistånd beviljas normalt inte till kostnader för reparation på grund av onormalt slitage eller skadegörelse i hyreslägenhet. Undantag kan göras om kostnaden utgör ett hinder för den sökande att genomföra en flyttning och då det finns medicinska och/eller sociala skäl till bostadsbytet.

11.11 Sjukvårdskostnad

Vid en planerad sjukhusvistelse kan försörjningsstödet reduceras med posten för livsmedel, under förutsättning att de extra kostnader som sjukhusvistelsen innebär medräknas i försörjningsstödet och bidrag till sjukhusräkning beviljas. Kostnader

för transporter till och från sjukvård eller sjukbesök utanför kommunen kan beviljas till billigaste färdmedel. Möjlighet till sjukresa via regionen ska undersökas.

11.12 Ortopedtekniska skor

Alla normala utgifter för kläder och skor ingår i riksnormen. Kostnader för hjälpmedel och förbrukningsmaterial som förskrivits av behörig hälso- och sjukvårdspersonal kan ersättas efter individuell bedömning. Ortopedtekniska skor är ett hjälpmedel, men med undantag för att användningsområdet inte är begränsat till medicinsk behandling. Användningsområdet motsvarar i hög grad det för vanliga skor. Kostnader för ortopedtekniska skor överstiger generellt sätt inte kostnaden för ett par vanliga skor. Därmed täcks denna utgift av riksnormen.

11.13 Skulder

Bistånd till skulder som böter, avbetalning på studielån eller banklån, underhållsstöd, kontokortskulder, skatteskuld, privata skulder etc. beviljas inte.

Undantag kan efter särskild prövning i vissa fall göras om privat lån tagits för att undanröja en akut situation och då den sökande annars skulle ha beviljats bistånd.

Undantag kan även göras avseende studieskuld, som inte överstiger ca 10 000 kronor, eller skuld till arbetslöshetskassa, om avsikten är att den sökande därmed uppnår egen försörjning genom fortsatt tillgång till ersättning via CSN eller arbetslöshetskassa.

Vid skuld för bostadsbidrag ska den sökande hänvisas till Försäkringskassan för att få anstånd med betalningen eller få skulden avskriven.

Om den sökande på grund av skulder har dålig kontroll över sin ekonomi ska denne erbjudas hjälp av budgetrådgivare. Vid utmätning hos Kronofogden kan justering behöva göras. I vissa fall kan ekonomiskt bistånd beviljas trots utmätning, eftersom Kronofogden till exempel inte kan räkna med kostnader för umgängesbarn eller sådant underhållsstöd som betalas via Försäkringskassan.

11.13.1 Hyresskuld

Skuld för obetald hyra eller avgift till bostadsrättsförening kan efter särskild prövning i vissa fall beviljas under förutsättning att sökande får bo kvar om skulden regleras. Om det är en barnfamilj ska en samverkan ske mellan handläggare för ekonomi och handläggare för barn. Rutin för samverkan finns i Divisionens kvalitets och ledningssystem.

Följande fall kan komma ifråga:

- Skuld som uppstått under tid då sökande inte haft inkomster som räckt till boendekostnaden och att sökande skulle ha varit berättigad till bistånd om sökande hade gjort en sådan ansökan.

- Då de sociala konsekvenserna för barnen i en familj skulle bli för stora vid eventuell avhysning.
- För gamla, sjuka och/eller funktionshindrade personer där alternativt boende inte går att ordna eller där bostaden särskilt anpassats till någon i hushållet.
- Om eventuell avhysning riskerar medföra social utslagning och/eller försämrad möjlighet till egen försörjning.

Bistånd till hyresskuld kan avslås om alternativa boendelösningar bedöms möjliga. Vid upprepade hyresskulder ska restriktivare bedömning göras. Bistånd till ny hyresskuld kan avslås om tidigare hyresskuld beviljats med erbjudande om andra insatser som inte accepterats, eller ställda krav som inte uppfyllts. För att undvika upprepning, ska hushåll som beviljats bistånd till hyresskuld, så långt det är möjligt följas upp.

I samband med reglering av en hyresskuld i en barnfamilj ska en arbetsplan för hur uppföljningen ska genomföras upprättas tillsammans med den sökande.

Det ska särskilt uppmärksammas om hyresskulden kan vara ett uttryck för omsorgssvikt från förälderns sida och om det därmed finns anledning till oro för barnens hälsa och utveckling. Samverkan ska i dessa fall alltid ske mellan handläggare för ekonomi och handläggare för barn. Rutin för samverkan finns i Divisionens kvalitets- och ledningssystem.

11.13.2 Elskuld

Bistånd kan också beviljas till skuld för hushållsel efter särskild prövning i likhet med vad som ovan sägs beträffande hyresskulder och där avstängning av eltillförseln kan medföra stora sociala konsekvenser.

Om depositionsavgift krävs för hushåll som beviljas kostnad för elskuld, eller som har behov av nytt elabonnemang, ska även denna beviljas.

Depositionsavgiften betalas direkt till elleverantören och på beställningen av abonnemanget ska anges att återbetalning ska ske till kommunen.

11.14 Spädbarnsutrustning

Bistånd till utrustning beviljas upp till 10 procent av basbeloppet efter en individuell bedömning. Biståndet prövas utifrån det faktiska behovet och sökandes möjligheter att tillgodose barnets behov till exempel genom arv från större syskon eller lån av utrustning från anhörig.

Bistånd till begagnad sittvagn kan beviljas om behovet inte kan tillgodoses genom försäljning av befintlig liggvagn.

11.15 Stämpelavgifter/Svenskt medborgarskap

Huvudregeln är att bistånd till stämpelavgifter inte beviljas. Undantag kan göras för enskilda fall om det är viktigt att en äktenskapsskillnad eller bodelning genomförs. Utifrån gällande rättspraxis beviljas inte kostnader som uppstår i samband med ansökan om svenskt medborgarskap.

11.16 Tandvård

Ekonomiskt bistånd till tandvård utgår i första hand till akut tandvård. För annan tandvård ska kostnadsförslag från tandläkare inhämtas. För omfattande tandvårdsbehandling vars kostnadsförslag överstiger 20 procent av basbeloppet ska förtroendetandläkare konsulteras. Förtroendetandläkaren kan konsulteras även i fall där kostnaden beräknas understiga 20 procent av basbeloppet om tandvården ej bedöms vara nödvändig tandvård. Kostnader för tandvårdsförsäkring beviljas inte.

11.16.1 Akut tandvård

Akut tandvård är behandling som behöver göras genast på grund av smärta, inflammation eller annat betydande obehag. I dessa fall behöver inget kostnadsförslag inhämtas. Det ska av tandvårdsräkning eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling var akut.

11.16.2 Nödvändig tandvård

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till nödvändig tandvård som inte kan vänta tills sökande har en egen försörjning och själv kan betala. Exempel på behandling som brukar räknas som nödvändig tandvård är fyllning, rotfyllning, utdragning, behandling av sjukdom i tandköttet, tandhygienistbehandling, ersättning av förlorade framtänder och lösa proteser.

Exempel på behandling som inte brukar räknas som nödvändig tandvård är implantat, estetisk tandvård, tandblekning och fast protetik. Föreslås sådan behandling av ansvarig tandläkare behöver en motivering anges på ansökan som bifogas till förtroendetandläkare för bedömning.

Följande ska beaktas vid ansökan om bistånd till tandvård:

- Har behovet uppstått innan sökanden blev aktuell, och hade behovet då kunnat tillgodoses genom tidigare normöverskott?
- Kommer sökanden kunna tillgodose behovet själv inom en överskådlig framtid?
- Kan sökanden göra en avbetalningsplan med tandläkaren?

Avgift för narkos eller annan motsvarande smärtlindring kan ingå i tandvårdskostnaden för personer med extrem tandvårdsrädsla. Denna ska vara styrkt med att klienten fått remiss till specialisttandvård.

Sökande som har egen inkomst över försörjningsstödsnivå men ändå söker bistånd till tandvårdskostnad kan beviljas bistånd till nödvändig tandvård i vissa fall. Om kostnad och omfattning är skäligt beviljas bistånd till den del av kostnaden som överstiger vad han eller hon själv kan betala med sitt normöverskott under sex månader. I första hand ska den sökande dock hänvisas till avbetalning hos tandläkaren.

Ett beslut om bistånd till tandvård sträcker sig ofta över flera månader men ska alltid tidsbegränsas. Rätten till ekonomiskt bistånd ska prövas månad för månad och när beslut fattas som löper flera månader ska en omprövningsklausul alltid skrivas in i beslutet.

Bistånd till uteblivet besök beviljas inte. Tandvård som utförts före ansökan ska inte beviljas utan betraktas som en skuld.

11.17 Tekniska hjälpmedel

Ansökan om hjälpmedel som redan subventionerats från Regionen ska behandlas restriktivt och behov ska styrkas med intyg och/eller i samråd med behandlande läkare eller sjukgymnast. Undersök möjlighet till merkostnadsersättning från Försäkringskassan innan bistånd beviljas. Är behovet av hjälpmedel bestående ska sökande hänvisas till kontakt med Vård- och omsorgsnämnden.

12ÄNDRINGSHISTORIK

Rev	Författare	Beskrivning av förändring	Datum